

Verantwoording

Opgesteld door de werkgroep NEM Nederlandstalige uitgave

blad 1/3

uitgave 1999
vervangt uitgave 1992

Sedert haar oprichting in 1954 houdt de Technische Commissie van de MOROP (Union Européenne des Modélistes Ferroviaires et des Amis des Chemins de fer - Verband der Modelleisenbahner und Eisenbahnfreunde Europas) zich bezig met de uitwerking van normen voor de Europese modelspoorwegbouw. Een overzicht van de ontwikkeling op dit gebied en de basisideeën vindt u in NEM 001.

Deze normen worden opgesteld in het Frans en het Duits, met dien verstande dat meestal het oorspronkelijke ontwerp in het Duits is opgesteld. Deze beide uitgaven zijn zoveel mogelijk identiek. Toch kunnen verschillen optreden, mede omdat bepaalde technische begrippen een niet geheel overeenkomstige betekenis hebben.

Sedert jaren bestaat de behoefte aan een Nederlandstalige uitgave van deze normen. Met opzet wordt hier gesproken van een uitgave en niet van een vertaling. Een nauwkeurige vertaling zou niet alleen zeer moeilijk zijn omdat beide basisteksten niet geheel overeenstemmen, maar zou zeker resulteren in een gewrongen en moeilijk leesbaar Nederlands.

In het verleden werden zowel in België als in Nederland verschillende individuele pogingen ondernomen om vertalingen van deze normen uit te werken. Vastgesteld werd dat deze normen onderling niet praktisch bruikbaar waren, aangezien ze bijna alle veel germanismen bevatten of werden voorzien van het etiket "te Vlaams" of omgekeerd, "te Nederlands".

Op basis van deze verscheidenheid achtten de Federatie van Belgische Verenigingen van Spoorwegbelangstellenden (FEBELRAIL) en de Nederlandse Modelspoor Federatie (NMF) het in 1989 wenselijk te komen tot een Nederlandstalige uitgave van de normen. Hiervoor werd een werkgroep samengesteld met vertegenwoordigers van FEBELRAIL, NMF, MOROP en andere belangstellenden. Taak van de werkgroep: een Nederlandstalige uitgave tot stand brengen op basis van de officiële Franse en Duitse teksten. De Nederlandstalige uitgave wordt ter beschikking gesteld aan alle Nederlandstalige modelspoorwegbouwers door individuele verspreiding of via de (model)-spoorwegtijdschriften. De normen van de MOROP zijn vrij te kopiëren. FEBELRAIL en de NMF hebben dezelfde intentie voor de Nederlandstalige uitgave. Alleen voor oorspronkelijke sets, die worden verdeeld door de beide secretariaten, wordt de kostprijs (kopieer- en verzendkosten) in rekening gebracht.

Begrippen

Door zich consequent aan de officieel bij de UIC aangegeven en door de spoorwegen gebruikte benamingen te houden, streeft de werkgroep er tegelijkertijd naar een bijdrage te leveren tot het gebruik van de juiste terminologie. Wellicht behoren termen als dubbelkruiswissel, hartstuk, wielgeleider of railstaaf die nog altijd in boeken, catalogi en tijdschriften worden gebruikt dan tot het verleden. De spoorwegen noemen dit immers: heel Engels wissel, puntstuk, strijkgregel en spoorstaaf. In die situaties waarbij de letterlijke vertaling afwijkt van het algemeen taalgebruik of de officiële documentatie, zijn verschillende algemene begrippen min of meer op basis van overeenstemming vastgelegd of is de oorspronkelijke aanduiding of omschrijving tussen aanhalingstekens gehandhaafd.

De voornaamste afspraken die werden gemaakt zijn:

- **NEM**

Om de overeenstemming te behouden met de basisnorm werd ervoor gekozen de afkorting NEM te behouden. De werkgroep nam de taak op zich te zorgen voor de Nederlandstalige uitgave van de "NORMEN EUROPESE MODELSPoorWEGEN".

Wij spreken daarom niet van de NEM-normen, aangezien we het woord normen dan dubbel gebruiken. Dus: "NEM" gevolgd door een nummer en wie dit te beknopt vindt "NEM-bladen".

- **Spoorwijdte**

De spoorwijdte wordt gemeten tussen de binnenkanten van de beide spoorstaven. De vaak gebruikte term "spoorbreedte" is vermeden, daar dit feitelijk de afstand hart op hart aangeeft van beide spoorstaven (bijvoorbeeld de spoorbreedte van twee meter bij de eerste Nederlandse spoorlijnen). Spoorwijdte was voor de werkgroep dan ook de juiste weergave van het Franse "écartement" en het Duitse "Spurweite". Zoals voor veel technische termen werd de vertaling gebruikt die voorkomt als voorkeurvertaling in het door de UIC (Union Internationale des Chemins de fer) uitgegeven "Lexique Général des Termes Ferroviaires" (4e uitgave 1988).

- **Schaal en spoor**

In de praktijk worden deze begrippen door elkaar gehaald. Schaal wordt omschreven als schaalverhouding, dus de verhouding tussen de maten van voorbeeld en model. Om de schaalverhoudingen van onze modellen aan te geven worden bepaalde aanduidingen gebruikt. Deze schaal aanduiding wordt aangegeven door letters of Romeinse cijfers, zie NEM 010. Bij de schaal behoort tevens een spoorwijdte, het woord "spoor" alleen zou verwarring hebben geschapen.

Hierbij nog een kanttekening; NEM 010 noemt uitsluitend letters en Romeinse cijfers. Toch spreken we over H0 "half nul" ofschoon "half" noch een cijfer noch een letter is en "nul" geen Romeins cijfer. Maar omdat H0 de helft is van schaal aanduiding "1", is onze "half nul" historisch gezien de juiste benaming. Ingewikkeld? Welnu, zo waren er diverse problemen.

- **Container**

Alhoewel laadkist een mooi Nederlands woord is, gaf de werkgroep de voorkeur aan container, omdat onder andere alle Belgische normen over dit onderwerp het woord container gebruiken.

- **Tandradspoorwegen**

Hier werd voor de technische termen gebruik gemaakt van de in de werkgroep beschikbare technische documentatie: de Belgische norm NBN 696.

- **Reclassering**

Vanaf het begin van de spoorwegen waren er drie tot vier klassen. Afnemende belangstelling voor de 1^e klasse noodzaakten de Europese spoorwegen met deze traditie te breken. In 1951 startte de UIC een studie naar het aantal rijtuigklassen. Dit leidde ertoe dat per 3 juni 1956 de 1e klasse geheel kwam te vervallen. Alleen Italië en Spanje deden nog niet mee. De oude 2e en 3^e klasse werden omgedoopt in 1^e en 2^e klasse. Dit is wat anders dan het afschaffen van de 3^e klasse zoals de MOROP dat bij de tijdperkindelingen aangeeft. Daarom heeft de werkgroep gekozen voor de neutrale formulering: "invoering van twee klassen systeem".

Voortgang

De evolutie van onze hobby volgend, worden de normen doorlopend aangevuld en geactualiseerd. Verschillende normen zijn nog in uitwerking bij MOROP (de hiervoor gevolgde richtlijnen kunt u nalezen in NEM 002) of worden op korte termijn herzien of aangepast. Binnen de werkgroep zijn afspraken gemaakt om het werk, naargelang het verschijnen van nieuwe of aangepaste normen, voort te zetten.

Wie dit leest moet zich realiseren dat over formuleringen, woorden en begrippen langdurige gedachtenwisselingen hebben plaatsgevonden voordat de definitieve tekst werd vastgesteld. Desondanks staat de werkgroep open voor kritische kanttekeningen, opmerkingen en of aanvullingen.

U kunt uw reacties zenden aan een van de secretariaten van:

Werkgroep NEM Nederlandstalige Uitgave

Zuid Willemsvaart 480
NL 5211 NW 's-Hertogenbosch

FEBELRAIL

Holle Eikaard 45
B-2550 Kontich

NMF

Laarstraat 35
NL 5025 VJ Tilburg